

Arenguprogramm EHE 2018-2020

I Programmi olemus

Eestvedajate programm EHE on mõeldud haridusvaldkonna spetsialistide individuaalse arengu toetamiseks ning suunatud haridusinnovatsiooni edendamisele.

II Strateegiline eesmärk

Eestvedajate programmi strateegiline eesmärk on nüüdisaegse õpikäsituse¹ järjepidev toetamine Eesti koolides aastatel 2018-2020 ning järgnevatel aastatel.² Programmiga edendatakse Eesti haridusinnovatsiooni teadmiste ja oskuste mitmekülgsema omandamise ning tehnoloogia mitmekesisema ja oskuslikuma kasutamise abil. Haridusinnovatsioon käesoleva programmi tähenduses on uuendus, mis loob uut teadmist või oskust nüüdisaegse õpikäsituse paremaks rakendamiseks ning mida on programmi käigus uuritud ja praktiseeritud.

III Programmi eesmärk

Programmi eesmärk on otsida, uurida, arendada, proovida ja jagada nüüdisaegse õpikäsituse võimalusi õpikäsituse erinevates kategooriates: 1) arusaam õppimisest ja õpetamisest, 2) õpikeskkond, 3) õpetamis- ja õppimisprotsess. Programmiga pakutakse selles osalejatele võimalust luua uusi lahendusi, uurida ja parendada nüüdisaegset õpikäsitust ning õppida ja jagada programmi raames omandatud teadmisi ja oskusi. Programmi tulemusena valmivad õpilood, mis sisaldavad teema/objekti kirjeldust, tõendite kogumise metoodikat, konkreetseid soovitusi ja juhendeid õpikäsituse nimetatud kategooriates uute lahenduste, meetodite või muu uudse lähenemise kasutuselevõtuks ning kogutud tõendeid nende lugude tulemuslikkuse kohta.

IV Programmi taust ja tööpõhimõtted

Õpikäsituse muutusi toetavad eestvedamine ja koolielu korraldus, probleemipõhine ja eluline õppesisu, õpetajate ettevalmistus ning koostööd soosiv keskkond.

Õpikäsituse muutmisel on suur roll **õpetajal**, tema pedagoogilistel uskumustel ja võimekusel, mille hulka kuulub avar õpetamisstrateegiate repertuaar ja võime luua õpilastega õppimisprotsessis partnerlusel põhinevaid suhteid.

Õppesisu valikul ja õppekavade kaasajastamisel on vaja arvestada pidevalt muutuvat haridusnõudlust. Selleks on vaja süsteemset seiret hariduse arengutest.

Koolijuhtimises toimub eemaldumine tarbetust hierarhiast ja kontrollipõhisusest ning liikumine suurema demokraatia ja osalemise, nii kooli, õpetaja kui ka õppija suurema otsustusõiguse ja tegevusvabaduse suunas. Tunnipõhise õppekorralduse kõrval on vaja arvestada koolipäeva kui tervikut ning senisest enam

¹ **Õpikäsitus** on arusaam sellest, mis eesmärkidel ja mil viisil (meetodid, keskkond) õppimine toimub, millistes suhetes on õppeprotsessis osalejad, ning nende tõekspidamiste sihipärane rakendamine. Õpikäsitus on osa laiemast koolikultuurist. Õpikäsituse uuendamiseks on vaja initsiativikaid professionaale, kelle eestvedamisel on võimalik muuta koolielu korraldust, kaasajastada õppe sisu ja õpetajate ettevalmistust ning senisest otstarbekamalt kasutada nii koolisiseseid kui kooliväliseid õpikeskkondi.

² Nüüdisaegse õpikäsituse kohta loe huvi korral lisaks eesti keeles: hm.ee/opikasitus ja bit.ly/opikasitlus ning inglise keeles: bit.ly/opikasitlusENG

rakendada kooliväliseid õppimisvõimalusi. Õpikäsituse muutmiseks on vajalik ka vanemate ja laiemal kogukonnal kaasamine.

Efektivsete õpikeskkondade oluliseks osaks peetakse koostööst õppimist uurimisel põhinevate ülesannete ja projektide kallal, mis on asetatud autentsesse konteksti. Õppija huvi loomiseks ja hoidmiseks on oluline tuua õpikeskkonda ja õppeprotsessi vaheldust, õppides väljaspool kooli ja kasutades erinevat tehnoloogiat. Õppimise kõrval tuleb tähelepanu pöörata ka õppijate sotsiaal-emotsionaalsetele vajadustele – olla omaks võetud ja tunda end turvaliselt.

Programmi tööpõhimõtted on koostöö, toetamine ja jagamine. Programmi ja selle tegevuskava kiidab heaks programmi ekspertkogu (vt täpne koosseis alampeatükk „Sisutegevuste valik“). Ekspertkogu otsustab programmi tegevuskava etappide ja sisutegevuste (vt täpsemalt tegevuskava alampeatükk „Programmi tegevuskava“), toetajate ja tulemuste jagamise ning teeb otsused osalejatele või avalikkusele teatavaks (vt täpsemalt alampeatükk „Programmi lõpetamine“).

V Programmi sihtrühm

Programm on mõeldud kõikidele õpetajaks õppivatele üliõpilastele, tegevõpetajatele ja teistele õppeasutustes (sh lasteaiad, üldhariduskoolid, huvikoolid, kutsekoolid, kõrgkoolid) tegutsevatele isikutele, kes soovivad süvendatult täiendada oma teadmisi ja oskusi: 1) õppimisest ja õpetamisest, 2) õpikeskkondadest, 3) õpetamis- ja õppimisprotsessidest ning saadud teadmisi ja oskusi jagada.

Programmis osalevate isikute kaudu saavad osaleda teadus- ja haridusasutused ning ettevõtjad, kes soovivad pakkuda osalejatele erineval viisil tuge programmis edukaks osalemiseks. Teadus- ja haridusasutuste ning ettevõtjate poolne tugi saab olla oma uudse idee, praktika, lahenduse, käsitlusviisi, teooria või konkreetse tegevuse või toote või arenguideo tutvustamine ja programmis osalejatega koostöös arendamine ja katsetamine.

Programmi võetakse ühes õppeaastas (õppeaastatel 2018/19-2020/21) vastu 25 liiget.

Osalevate teadus- ja haridusasutuste ning ettevõtjate arv ei ole piiratud. Osalema oodatakse kõiki teadus- ja haridusasutusi ning ettevõtjaid, kes soovivad anda oma panust haridusuuendustesse ja kes näevad Eesti haridusasutustes kasvulava innovaatilisteks ettevõtmisteks.

VI Programmi tegevuskava

Programm hõlmab järgmisi tegevusetappe:

1. Programmiga liitumine
2. Sisutegevuste valik
3. Programmi lõpetamine

Programmiga liitumine

Programmiga on sihtgrupiks nimetatud isikutel võimalik liituda, esitades 1-2 leheküljelise motivatsioonikirja, milles kirjeldatakse: 1) miks soovitakse programmis osaleda, 2) millises nüüdisaegse õpikäsituse kategoorias (õppimine ja õpetamine, õpikeskkond, õpetamis- ja õppimisprotsess) uuendust soovitakse algatada või läbi viia, 3) milles uuendus seisneb, 4) millised on uuenduse kavandatavad allikad ja partnerid, 4) millist tuge (näiteks idee valik, partneri otsing, mentori valik vmt) uuenduse arendamisel vajatakse.

E-portfoolio või arengumapi või muu algallika või motivatsiooni põhjendava info olemasolul lisada viide sellele.

Teadus- ja haridusasutustele ning ettevõtjatele saadab HITSA kutse programmiga liitumiseks ning teeb kutse avalikuks meedia vahendusel.

Liituda soovivate isikute hulgast tehakse valik motivatsioonikirjades esitatud info põhjal. Esimesel, 2018. a kutsub HITSA programmi kuni 10 senise praktika ja koostöö põhjal silma paistnud eestvedajat, kes aitavad esimese aasta vältel programmi piloteerida, andes kõigis programmi etappides tagasisidet programmi ülesehituse, sisu, eelarve jm olulise kohta eesmärgiga järgmistel perioodidel programmi parendada ja täiustada.

Valiku kõigi kandideerijate hulgast teeb programmi 6-liikmeline ekspertkogu. Ekspertkogu moodustatakse üheks õppeaastaks. Käesoleva aasta ekspertkogu leiad [HITSA kodulehelt](#).

Sisutegevuste valik

Programmi sisutegevuste valikul on aluseks HITSA koostatav tehnoloogiatrendide seireraport, muu haridusinnovatsiooni käsitlev uuring või analüüs ning eesti ja välisriikide ülikoolide innovatsiooni käsitlevad uurimussuunad.

Programm koosneb teoreetilisest ja uurimuslikust, sh praktilisest osast ning moodustab ühtse terviku. Teooria hõlmab programmi partnerite pakutavaid loenguid, seminare, konverentse jmt (vt täpsemalt „Programmi partnerid ja partnerite pakutav sisu“), mis on osaleja uurimusliku osaga seotud. Uurimuslik tegevus on programmis osaleja valikul toimuv individuaalne või grupis uuritav, arendatav või katsetatav uus meetod, lahendus või muu uudne lahendus mis programmi lõppedes on testitud ja toimiv.

Programmiga liitunud valivad kas individuaalse või grupis uuritava, arendatava või katsetatava uue meetodi, lahenduse või muu uudse lahenduse, mida programmis osalemise vältel arendatakse (edaspidi sisuteema). Iga sisuteemat jääb juhendama mentor. Mentori rolliks on suunata sisuteema täpsemal valikul ja aidata programmis osalejal leida täpsem õpitee. Programmi mentorite nimekiri avaldatakse programmi kodulehel ja see täieneb programmi jooksul.

Programmi sisutegevuste pakkumiseks kaasatakse erinevaid siseriiklikke ja välismaiseid partnereid avalikust ja erasektorist, kes on näidanud üles initsiatiivi ja huvi olla oma valdkonnas arengu vedaja ja toetaja. Programmi sisutegevused jagunevad kolme gruppi:

1. Nüüdisaegne arusaam õppimisest ja õpetamisest. Teoreetilised arengusuunad, sh tehnoloogia areng
2. Nüüdisaegne õpikeskkond, sh tehnoloogia kasutamine õppetöös
3. Nüüdisaegne õpetamis- ja õppimisprotsess, sh tehnoloogia juhtimine

Sisutegevused erinevates vormides on mõeldud kõigile programmis osalejatele ja peavad toetama uuenduse arendamist. Kõik teoreetilised koolitused eri vormides ja praktilised tööd vastavalt valitud õpiteele, on kohustuslikud.

Sisutegevustes välja pakutud ja sisutegevuse raames nõuetekohaselt läbitud tegevuste eest on võimalik kooskõlastatult partneriga koguda kas akadeemiliste õpingute ainepunkte või täienduskoolituspunkte

Nüüdisaegne arusaam õppimisest ja õpetamisest. Teoreetilised arengusuunad, sh tehnoloogia areng

Arengut käsitlev sisumoodul hõlmab Eesti ja välisriikide ülikoolide ja teadusasutuste pakutavaid õppimise ja õpetamise uusi arenguid, sh tehnoloogia arengutrende tutvustavaid taseme- ja täiendusõppekursusi. Samuti Eesti ja välisriikide erasektori pakutavaid ja eri valdkondade (näiteks energeetika, meditsiin, jne) arengut käsitlevaid loenguid, seminare, õppepäevi jmt. Esialgne valik partnerite pakutavatest võimalustest on järgmine:

- Ülikoolide (nii siseriiklikud kui välismaised) pakutavad tasemeõppe avatud kursused
- Ülikoolide (nii siseriiklikud kui välismaised) pakutavad täienduskoolitused
- Microsofti haridusprogrammi kursused
- [Euneos Erasmus+ courses](#)
- HITSA koolitusprogrammide pakutavad kursused või moodulid
- HITSA Moodlesse loodud uued veebipõhised lühikursused
- Eesti ettevõtjate pakutavad tehnoloogiauuendusi käsitlevad loengud, seminarid, õppepäevad
- Muud uusi tehnoloogiaid tutvustavad kursused

Toodud loetelu ei ole lõplik, täpsem pakujate, sisu ja teemade valik täpsustub programmi käigus ja on seotud osalejate ideest kantud huviga.

Nüüdisaegne õpikeskkond, sh tehnoloogia kasutamine õppetöös.

Teine sisumoodul hõlmab Eesti ja välisriikide ülikoolide ja teadusasutuste pakutavaid baaskursusi kaasaegse teadus- ja õppetöö alustest, tehnoloogiarikka keskkonna õppemeetoditest ja tehnoloogia mõjust õppeprotsessis. Sisumoodulis pakutakse erinevad õppemeetodeid³ (uurimuslik lähenemine, disainipõhine lähenemine, tegevusuuring, projektõpe, aktiivõpe, individuaalõpe, kaugõpe, ümberpööratud klassiruum, õpilane-õpilane, *peer to peer learning* jne) tutvustavaid loenguid ja seminare.

Esialgne valik partnerite pakutavatest võimalustest on järgmine:

- Ülikoolide (nii siseriiklikud kui välismaised) pakutavad tasemeõppe avatud kursused
- Ülikoolide (nii siseriiklikud kui välismaised) pakutavad täienduskoolitused
- HITSA koolitusprogrammide pakutavad kursused või moodulid
- HITSA Moodlesse loodud uued veebipõhised lühikursused
- Teaduste Akadeemia pakutavad loengusarjad
- EUN Academy kursused
- Teaduskeskuse AHHA pakutavad loengud, kursused, seminarid
- Erinevate haridusinnovaatorite tegevuse uurimine (Eestis ja välismaal, sh videote vaatamine, analüüs jmt)
- Käsitus sellest, kuidas tehnoloogiaga seotud muutusi ellu viia, konkreetsed startup-edulugudele ja innovaatiliste ettevõtjate näidetele tuginevad näited

³ Kõik sellised meetodid, kus toimub praktilise idee arendamine käsikäes uurimisega, et arendus ja rakendus oleks enam tõenduspõhine.

Nüüdisaegne õpetamis- ja õppimisprotsess, sh tehnoloogia juhtimine.

Selles moodulis õpetatakse didaktikat, metoodikat, õppimispsühholoogiat, aga ka meeskonna juhtimise põhitõdesid ja tutvustatakse kaasaegseid tehnoloogial põhinevaid õppimis- ja juhtimismudeleid.

- Ülikoolide (nii siseriiklikud kui välismaised) pakutavad tasemeõppe avatud kursused
- Ülikoolide (nii siseriiklikud kui välismaised) pakutavad täienduskoolitused
- Kredex Startup Estonia
- EAS ja partnerid
- MTÜ Eesti 2.0
- E-riigi Akadeemia SA

Sisutegevuste väljundid

Programmis osaleja koostab individuaalse või meeskondliku õpiraja programmi läbimiseks. Esimesel aastal piloteeritakse võimalust jagada programm sisumoodulite alusel täpsemateks osadeks.

- Sisumoodulites pakutavaid teoreetilisi teadmisi ja oskusi on plaanis ühendada ühiskülastustega koolidesse, ettevõtetesse jm institutsioonidesse. Kavas on 2-3 külastust õppeaastas näiteks: Start-up ettevõtetesse, kus arendatakse haridusele sobivaid lahendusi, nt virtuaalreaalsus, hologrammid visuaalmeedias, droonid jms.
- Tehnoloogia- ja elektroonika valdkonna tootmisettevõtetesse robotika ja inseneeriavaldkonna olulisuse mõistmiseks.
- Haridusalgatuste asutusesse (kolmas sektor), nt MTÜ Mondo, MTÜ Eesti 2.0 jt.
- Haridusuuenduslikesse õppeasutustesse
- Muudesse tehnoloogiauuendusi kasutavatesse asutustesse, näiteks tervishoiuasutused

Sisumoodulites omandatud teadmisi ja praktilisi oskusi on plaanis jagada programmis osalejate vahel kontaktseminarides, kus programmis osalejad jagavad üksteisega sobivas vormis ja keskkonnas oma kogemusi:

- parima praktika, sh rahvusvahelise jagamise seminar
- oma parima praktika tutvustus
- ühiskülastus mõnda asutusse
- mõnel programmiga seotud kursusel õpitu tutvustamine
- HITSA toel haridusinnovatsiooni teemalise veebiseminari läbiviimine.

Rahvusvahelise kogemuse jagamine – kuni kaks kontaktseminari aastas.

- HITSA korraldab ühe rahvusvahelise konverentsi või seminari parima praktika jagamiseks
- Koostöös siseriiklike partneritega korraldatakse teine konverents või seminar

Programmi lõpetamine

Programm lõpeb programmis osaleja õpirajas kokku lepitud tulemuse -tõendus põhise uuenduse esitlusega osalejatele ja ekspertkogule. Esitluse sisu ja vorm lepatakse kokku õpiraja valikul ja selle kinnitab ekspertkogu. Kõigi programmis osalejate õpiraja tulemuste hulgast valib ekspertkogu iga õppeaasta lõpus välja need tulemused, mis avaldatakse kasutamiseks õppetöös.

Programmi edukalt lõpetanud ja ekspertkomisjoni avaldamiseks valitud autorid saavad EHE koolitaja tiitli, tunnistuse ja stipendiumi ning neil on võimalik hakata oma uuendust täienduskoolituste raames tutvustama. Lisaks arvatakse need autorid HITSA ekspertide nimekirja ning neid kaasatakse erinevatesse arendustegevustesse.

HITSA avalikustab autorid ja tulemused HITSA kodulehel. Kokkuleppel partneriga avaldatakse tulemused ka partneri valitud viisil ja vormis.

VII Programmi juhtimine

Programmi tegevuskava koostatakse koostöös sisutegevuste pakujatega (avaliku ja erasekori partnerid). Peamised partnerid on Tallinna Tehnikaülikool, Tallinna Ülikool ja Tartu Ülikool.

Programmi tegevusetappide üle otsustab ekspertkogu.

Programmi administreerib HITSA.

VIII Programmi kulud

Programmi rahastatakse HITSA kaudu riigieelarvest.